

Lokaal gedrag en jaarrond verplaatsingen van de winterpopulaties samenvatting van een licentiaatsscriptie

In het kader van de afronding van de opleiding biologie (RUG) werd in samenwerking met het Instituut van Natuurbehoud een onderzoek rond Canadese Ganzen opgestart in het Stedelijk Natuurreservaat Bourgoyen-Ossemeersen te Drongen (nabij Gent). Hierin werd getracht de activiteit en de jaarrond verplaatsing van de Canadese Gans te achterhalen. Dit onderzoek moet worden aanzien als een logische stap volgend op het monitoringwerk: ornithologen en beheerders smeken om gefundeerde antwoorden op prangende vragen over deze sedentaire probleemsoort. Zeker nu de soort niet enkel in het Gentse maar in gans Vlaanderen aan een immense opmars bezig is mag onderzoek niet achter blijven.

Hoe gingen we te werk?

Aantallen en activiteiten

Gedurende het winterhalfjaar 2000-2001 werd twee maal per week van zonsopgang tot zonsondergang door één persoon veldwerk uitgevoerd. Hierbij werd het gebied continu rondgereden per fiets en werden de

aantallen en activiteiten van de ganzen geobserveerd. Ook werd in de gaten gehouden welke andere soorten watervogels de groepen 'Honkers' vergezelden. Deze gegevens werden geanalyseerd in tijd en ruimte en we onderzochten of er correlaties waren met externe factoren zoals temperatuur, overstromingen en vegetatietypes.

Halsbandanalyse

Het is zeer moeilijk om naar het beheer toe uitspraken te doen aangezien het reservaat beïnvloed wordt door externe factoren en om haar niet-geïsoleerde ligging. Dit laatste kon worden afgeleid uit een halsbandanalyse. Vanaf 1995, de start van de ringcampagne (Project Honker) georganiseerd door VLAVICO, werden terugmeldingen van gemerkte Canadese ganzen verzameld in een centrale databank beheerd door Valère Geers. Waargenomen halsbanden kunnen nog steeds naar hem worden gestuurd! (ValereGeers@rug.ac.be)

Verwerking van de gegevens

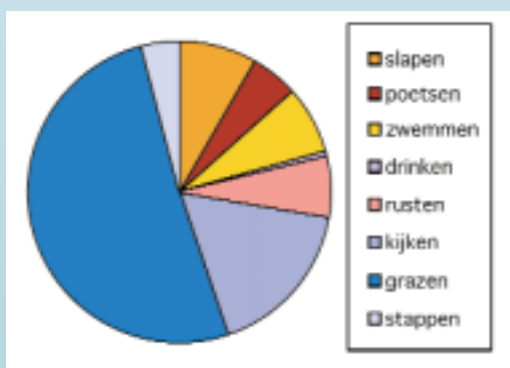
Een ruimtelijke analyse, zowel voor de aantallen/activiteiten als de analyse van de halsbanden, werd bekomen

door de gegevens als punten te digitaliseren in het Geografisch Informatie Systeem (GIS) ArcView. Om de invloed van omgevingsfactoren te achterhalen werden overlays gemaakt (bijvoorbeeld met de vegetatiekaart van het gebied). Koppelingen met andere programma's (Excel, Access) lieten een vlotte verwerking toe.

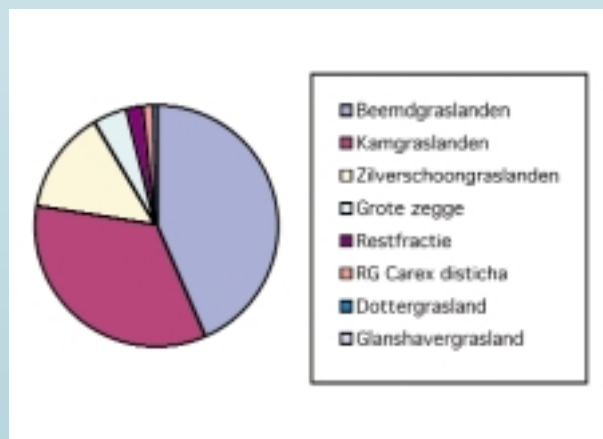
Enkele voorbeeldjes van resultaten

Grote aantallen Canadese Ganzen (gemiddeld 431 individuen op amper 200 hectaren!) zoeken het gebied op in de wintermaanden om er gemiddeld genomen ruim de helft van hun tijd te spenderen aan foerageren (Figuur 1). Ook bleek dat ze veel rondkeken (=waken) en sliepen. Welk type grasland ze begraasden bleek te variëren in de loop van het winterhalfjaar, maar voornamelijk Beemdgraslanden en Kamgraslanden vielen in de smaak (Figuur 2). Daarbij werden modderige gebieden en percelen waar koeien graasden uit de weg gegaan. Minder "schrik" bleken ze te hebben van andere ganzen en eenden die hun frequent in de groep vervoegden (Figuur 3).

De Bourgoyen-Ossemeersen komt voor wat betreft het aantal terugmeldingen van gemerkte ganzen slechts

Figuur 1: Gemiddelde activiteitsverdeling van de Canadese gans (uitgedrukt in %) gedurende de studieperiode

Figuur 2: Relatieve habitatvoorkeur gedurende het ganse winterhalfjaar

van de Canadese Gans in de Bourgoyen-Ossemeersen te Gent :

op de zesde plaats, maar is wel absolute koploper voor wat het aantal verschillende halsbanden betreft (Figuur 4). Niet minder dan 73 verschillende vogels (van de 209 gemerkte exemplaren) werden reeds gezien in de Bourgoyen-Ossemeersen! De Bourgoyen worden in de winterperiode aangedaan door ganzen die ook regelmatig worden waargenomen in gebieden tot 50 km ver van het reservaat. Dit toont aan dat de externe invloed op het gebied groot is.

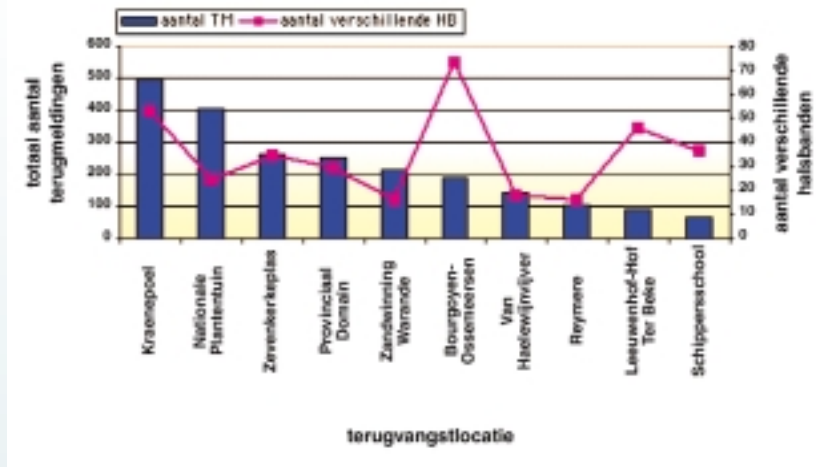
Suggesties voor in de toekomst...

Dit basisonderzoek is alvast een stap in de goede richting, maar om de ware impact van de soort in natuurreervaten, recreatieparken en landbouwgebieden te achterhalen is verder onderzoek in de toekomst onontbeerlijk. Dat zou bijvoorbeeld kunnen zijn: tellingen en aantalsbepalingen het gehele jaar door, detailonderzoek naar preferenties van de verschillende vegetaties met intensiteitsprotocollen, uitbreiding van de ringcampagne, etc...

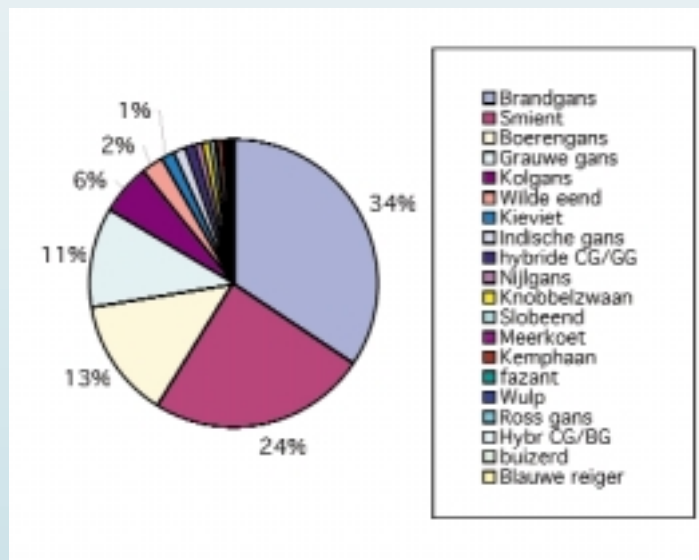
Bedankt...

Eckhart Kuijken, Anny Anselin, Valère Geers en alle ringers en medewerkers van Project Honker, Frank Maes, Benny Cottele en de vele honderden aflezers van de halsbanden!

Olivier Beck

Figuur 4: Totaal aantal terugmeldingen en aantal verschillende meldingen van tien terugmeldlocaties met het hoogst aantal terugmeldingen

Figuur 3: Procentueel aandeel van andere vogelsoorten die groepen Canadese ganzen vergezelden gedurende het winterhalfjaar 2000-2001

